

NENÁVIST NA INTERNETU

POZNATKY NEJVYŠŠÍHO STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ

JUDR. JAN LATA, PH.D.
KORESPONDENT STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ PRO BOJ PROTI TERORISMU,
EXTREMISMU A TRESTNÝM ČINŮM SPÁCHANÝM Z NENÁVISTI

Brno, 16. října 2019

Extremismus – hate crime

- zaměření některých policistů a státních zástupců více na posouzení OSOBY PACHATELE než na jeho jednání
- Páchají extremistické TČ jen extrémisté ... ?

Případ ZŠ Plynářenská v Teplicích

Případ ZŠ Plynárenská v Teplicích

Jeden z komentářů u fotografie žáků první třídy ZŠ Plynárenská v Teplicích:

□ „**Rovnou** “

Z předkládací zprávy SZ:

- Policejní orgán nezjistil, že by podezřelá byla členkou nějaké extremistické skupiny či s nějakou takovou skupinou sympatizovala. Bylo toliko zjištěno, že se jako členka „ultras“ účastní sportovních utkání. Její jednání bylo sice krajně nevhodné, ale s ohledem na jeho intenzitu nelze dovozovat její trestní odpovědnost.

Podnět k dohledu:

- Daný komentář k fotografii žáků ZŠ nelze interpretovat jinak než jako výzvu k jejich zastřelení. Jeho autorka tedy vyhrožovala skupině osob usmrcením, a to na veřejně přístupné počítačové síti. Takové jednání naplňuje přínejmenším (i pokud by nebyl prokázán jeho rasový motiv) všechny znaky přečinu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odst. 1, 3 písm. b) TZ, přičemž přitěžující okolností je skutečnost, že výhrůžka směřovala vůči šesti až sedmiletým dětem.
- Okolnost, zda pachatel verbálních trestných činů podle § 352, § 355 nebo § 356 TZ je členem či sympatizantem tzv. extremistického hnutí není znakem základních skutkových podstat uvedených trestných činů a absenci takové vazby nelze a priori považovat za polehčující okolnost.

Konečné rozhodnutí ve věci:

- Autorka komentáře byla pravomocně odsouzena pro přečin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, 3 písm. a) TZ k TOS v trvání 8 měsíců s podmíněným odkladem na 18 měsíců a k peněžitému trestu v celkové výši 20.000,- Kč.

Případ ZŠ Plynárenská v Teplicích

Další z komentářů:

- **„Tam by sednul granát jako prdel na prkýnko“**

Názor policejního orgánu:

- Výhrůžka nebyla způsobilá vyvolat důvodnou obavu z jejího uskutečnění a není tedy dána kvalifikace dle § 352 TZ, pachatel je netrestaný a nejsou indicie nasvědčující tomu, že by projevoval sklony k extremismu či by se účastnil shromáždění nebo jiných akcí extremistického charakteru.

Prověrka dozorového státního zástupce:

- Jednání naplňuje znaky přečinu podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, 3 písm. a) TZ.

Konečné rozhodnutí ve věci:

- Trestní stíhání obviněného bylo podmíněně zastaveno podle § 307 TR se zkušební dobou v trvání 11 měsíců a obviněný složil částku ve výši 15.000,- Kč na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti.

Případ novorozence Ibrahima Kary

**„PRÁVĚ JSME SE NARODILI,
IBRAHIM KARA, ...**

Domníváme se, že malinké děti za nic nemůžou, jsou plozeny s láskou a s vášní. To je všeobecný evropský jev. Někde jsou děti plozeny jediným bohem a někde zase proto, aby přečíslna nepřízeň rodu.

Gratulujeme rodičům k novému životu Ibrahima Kary. Na to by byla adekvátní odpověď v podobě tří novorozenech Janů Nováků. Lidi pojďme #NATO! #PlodneLeto“

Statistika trestných činů z nenávisti

Právní kvalifikace		Počty zahájení trestního stíhání a sdělení podezření			
		2015	2016	2017	2018
§ 352/2	Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (z rasové pohnutky)	18	23	12	23
§ 352/3		1	13	0	6
§ 355	Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	28	23	14	28
§ 356	Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod	4	9	7	27
§ 403	Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka	8	0	2	6
§ 404	Projev sympatií k hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka	76	42	62	53
§ 405	Popírání, zpochybňování,	4	1	5	0

Občanská angažovanost vs. trestnost

□ „Kdo se liší, ten je sviňák.“

Andrej Stankovič

Good Night White Pride (GNWP)

- vyjadřuje radikální odpor k tzv. bílému rasismu a neonacismu, což je samo o sobě nejenže bezzávadovým, ale dokonce chvályhodným občanským postojem

Obrázek spojený s heslem GNWP

- lze z použití těchto siluet dovést podněcování k nenávisti vůči jiné skupině osob ve smyslu § 356 odst. 1 TZ?
- možná interpretace - radikální odmítnutí neonacismu či projev aktivní sebeobranu vůči útokům neonacistů
- mimořádná variabilita používaných siluet se spíše ironickým charakterem, popř. symbolizující potřebu spojení různých subkultur v odporu k rasismu a neonacismu (nad ležícím neonacistou je zobrazována např. starší dáma s kabelkou a deštníkem, holčička na houpačce, cyklista, hudebník, skejťák, anarchista apod.)

Odborné vyjádření z oboru sociální vědy, odvětví politologie

- vlajka může být užita pro široké spektrum činností včetně klidného vyjádření nesouhlasu s extrémní pravicí
- není zřejmé, jak by takové vyjádření nesouhlasu mohlo naplnit znaky přestupku podle § 49 odst. 1 písm. e) zákona o přestupcích

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 72/2019

- komentář na FB k videu s kamionem převážejícím uprchlíky:
  - *„a my na ně budeme platit ... proč ty autobusy radši nezapálili“, kdy z celkového kontextu věci, konkrétně obsahu článku i celé diskuze vedené pod článkem, bylo zřejmé, že autorka komentáře měla na mysli zapálení autobusů včetně rodin běženců, kam byli tito umístěni po zjištění jejich výskytu v kamionech*

Argumentace nalézacího soudu

- postoupení věci z důvodu nízké společenské škodlivosti činu (§ 12 odst. 2 TZ)
  - předchozí vedení řádného života
  - spáchání činu pouze jedním komentářem publikovaným na sociální síti
  - absence předchozího uvážení
  - neprojevení úmyslu vyvolat skutečné zapálení autobusu jinými osobami
    - *„z výsledků přípravného řízení se nepodává, že by obviněná měla jednat ve vážném úmyslu podnítit, tj. vyvolat v adresátech jejího prohlášení skutečnou vůli k zapálení autobusu s uprchlíky“*
  - k závěru o nutnosti uplatnění trestní odpovědnosti by bylo třeba dojít, pokud by obviněná *„byla spojována s neonacistickými či jinými skupinami vystupujícími proti rovnosti lidí, příp. veřejně vystupovala proti rovnosti lidí v jiných případech nebo by(la) již byla uznána vinnou některým z trestných činů podle § 355, § 356,*

Judikatura

Argumentace stížnostního soudu

- nenaplnění objektivní stránky přečinu podněcování k nenávisti podle § 356 TZ
  - nutnost odlišení projevu nenávisti od podněcování k nenávisti
  - *„projevit nenávist k jiné skupině lidí je trestné jen tehdy, pokud se tím současně naplní znaky jiného trestného činu“*
  - *„okresní soud správně připomněl, že obsah spisu nedokládá žádnou vazbu mezi obviněnou a některým z hnutí, která sledují výše uvedené cíle vyjmenované v § 404 TZ“*

Argumentace dovolacího soudu

- uplatnění § 12 odst. 2 TZ nebylo namístě
  - skutek se nevyznačuje takovými specifiky, jimiž by se vymykal obvyklému typu společenské škodlivosti přečinu podle § 356 TZ
  - existence skutečností, jimiž argumentoval nalézací soud (opakování skutku, předchozí uvážení, ...), není podmínkou nezbytnou pro naplnění formálních znaků přečinu podle § 356 TZ, takže jejich absence neovlivňuje hodnocení škodlivosti skutku, tzn. jeho materiální stránky relevantní **z hlediska viny**
- objektivní stránka přečinu podle § 356 TZ byla naplněna
  - vyvolání nenávisti není obligatorním znakem objektivní stránky přečinu § 356 TZ, který je **dokonán již projevem**, jehož obsahem je podněcování k nenávisti
  - naplnění objektivní stránky přečinu podle § 356 TZ není podmíněno zjištěním, že pachatel „současně naplní znaky jiného trestného činu“

Aplikační problémy

□ NEOCHOTA ČINIT VLASTNÍ ZÁVĚRY

Zadání odborného vyjádření v případě skandování fanoušků v brněnské DRFG Aréně:

- Proveďte posouzení situace, ke které došlo v Brně v DRFG Aréně v průběhu třetího semifinálového utkání mezi celky HC Kometa Brno - HC Bílí tygři Liberec, kdy po potyčce mezi hráčem z celku Kometa Brno a D. Lakatošem z týmu HC Bílí tygři Liberec se ze sektoru "E" domácích fanoušků ozývalo sborové skandování na adresu romského hokejisty D. Lakatoše: ***"Lakatoš je cigán, Lakatoš je cigán, Lakatoš je cigán zkurvenej,"*** přičemž slogany, které dav skanduje předříkává megafonem tzv. speaker, jenž sedí mezi diváky na vyvýšeném místě.

Aplikační problémy

□ PROKÁZÁNÍ AUTORSTVÍ

Případ ZŠ Plynárenská v Teplicích

- obviněný byl rozsudkem OS v Teplicích zproštěn obžaloby dle § 226 písm. c) TŘ
- jeden ze 2 skutků byl komentář k fotce žáků ZŠ Plynárenská v Teplicích
  - ***„Ještě že jsou ze ZŠ Plynárenská. Řešení se přímo nabízí. Neříkej že Tě to nenapadlo !!!“***
- obviněný byl ztotožněn podle FB profilu (dle jména a profilové fotografie)
- společnost Facebook Inc. zamítla žádost o poskytnutí údajů k profilu s tím, že jeho uživatel je mimo jurisdikci ČR, a že se příp. třeba obrátit na OČTŘ v Dánsku
- zjištěno, že obviněný v době zveřejnění komentáře pracoval v Dánsku, ale původně „zmražená“ data k jeho FB účtu již v dané době nebyla k dispozici
- nebylo bez důvodných pochybností prokázáno, že *„příspěvky prostřednictvím účtu V. K. na sociální síti zveřejňoval právě obžalovaný“*
- K odvolání SZ byl zprošťující rozsudek zrušen.

Místo spáchání nenávistného projevu

- bydliště pachatele/poškozeného, místo (zamýšleného) následku
- v případě navazujících či souvisejících komentářů možnost vést společné řízení dle § 20 TŘ
  - ▣ *... proti všem obviněným, jejichž trestné činy spolu souvisí, o všech útocích pokračujícího nebo hromadného trestného činu a o všech částech trvajících trestného činu se koná společné řízení, pokud tomu nebrání důležité důvody. O jiných trestných činech se koná společné řízení tehdy, je-li takový postup vhodný z hlediska rychlosti a hospodárnosti řízení.*
- v praxi se vedou zpravidla **samostatná řízení** dle místa bydliště autorů nenávistných projevů (resp. místa, kde došlo k umístění projevu na internet)
  - ▣ pozitivní z hlediska možnosti srovnání různých oblastí ČR

Disproporce trestních sazeb

- § 352 odst. 1, 3 písm. b) TZ → 6 měs. až 3 léta
- § 355 odst. 1, 2 písm. b) TZ → až 3 léta
- § 356 odst. 1, 3 písm. a) TZ → 6 měs. až 3 léta

vs.

- podpora a propagace terorismu dle § 312e odst. 1 alinea 2, odst. 4 písm. a) TZ (na internetu)
    - ▣ kdo veřejně schvaluje spáchaný teroristický trestný čin nebo pro něj veřejně vychvaluje jeho pachatele
- **5 let až 15 let**

Role NSZ

- Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2011, o informacích
- Čl. 1 Informování v soustavě státního zastupitelství
  - (1) Státní zastupitelství informují jednotlivé odbory Nejvyššího státního zastupitelství o nápadu a vyžádají-li si další informování, i o způsobu vyřízení věci, konají-li řízení v prvním stupni, a to
    - a) odbor trestního řízení o trestných činech,
      1. spáchaných z národnostní, rasové, náboženské, nebo politické nebo jiné **nenávistné pohnutky**

Role NSZ

- Národní korespondent pro boj proti terorismu, extremismu a trestným činům spáchaným z nenávisti
- spolupráce s Národní centrálou proti organizovanému zločinu, Ministerstvem vnitra, Justiční akademií, neziskovými organizacemi aj.
- pro NSZ v současné době jedno z prioritních témat
- nástroje pro sjednocování postupu
  - neformální
  - podnět k výkonu dohledu
  - kontrola skončené věci

Děkuji za pozornost

Jan Lata

Nejvyšší státní zastupitelství

Jezuitská 4

660 55 Brno

jlata@nsz.brn.justice.cz

tel. 542 512 760